

hogy az ő döntvényeivel nemcsak a peres felek vitájában mondja ki az utolsó szót, hanem kimondja az első szót a bírói gyakorlat irányítására is. Ezt a hivatását azonban az a kuriai ítélet, amelyből a döntés tulajdonképeni tartalma ki nem vehető, teljesíteni nem tudja. Az ilyenmű ítélet egyik példája a P. I. 5311/925. sz. eset, amely kimondja, hogy az özvegi jog elvonására érdemtelenségi okot fennforogni nem lát. Hogy milyen tényállást nem tartott alkalmasnak a Kuria az érdemtelenség megállapítására, az ítéleti indokolásból felvilágosítást nem kapunk. Sok esetben pozitív kijelentések, pozitív bírói állásfoglalások tényállásbeli alapja is hiányzik. Sűrűn ismétlődik meg, hogy a Kurianak a másodbírói ítéletét helybenhagyó döntéséből nem tűnik ki pl. a másodbírói ítélet megítélt és a Kuria által helybenhagyott valorizációs kulcs etc.

A kuriai ítéletnek ezt a felvilágosító erejét nem a döntvénytári szerkesztő önző érdekéből, de a döntvénytári szerkesztő által szolgált magasabb gyakorlati érdekek nevében legyen szabad kérni.

B. S.

Harmadik személy ellenállhatatlan cselekménye vasuti balesetnél. A balesetet szenvedő özvegyének kártérítési keresetével szemben az alperes vasut azzal védekezik, hogy a halálos balesetet harmadik személy ellenállhatatlan cselekménye okozta és így a vasut a tárgyi felelősség alól mentesül. Az alsóbiróságok ítéletének helybenhagyásával, a Kuria a vasutat kártérítésben marasztalta.

„Az alperes a felelőssége megállapításának kérdésében előterjesztett támadását arra alapította hogy a balesetet harmadik személynek elháríthatatlan cselekménye okozta. Ez a támadás alaptalan, mert a megállapított tényállás szerint, amelyet az alperes meg nem támadott, a balesetet az okozta, hogy az a katoná, aki a kocs első peronján állott a vonat hirtelen indulása következtében egyensúlyát veszítve háttal nekiesett az egyik ablaknak és azt a hátizsákjára erősített rohamsisakkal betörte. Az ablak betörése tehát, amely végeredményében előidézője lett a halálos balesetnek, nem minősül harmadik személy elháríthatatlan cselekményének, hanem az üzemvitel okozatának, mert a hátraesést az alperes üzemében rejlő ok, nevezetesen a hirtelen indulás a cselekvőnek akarata nélkül idézte elő.

Az összecszerülés kérdésében az alperes mindenekelőtt a gyógvkezelési és temetési költség teljes átvételése miatt terjesztett elő támadást. Ez a támadás is alaptalan mert a felperes kára csak úgy térül meg, ha az alperes az 1921. évben felmerült kiadásokat a pénznek akkori belső értéke szerint számított összegben fizeti meg az 1. rendű felperesnek. Minthogy pedig a kártérítéssel tartozó alperest olybá kell tekinteni, mint aki a kártérítés szolgáltatásával a kiadások felmerülte óta késedelemben van: ennél fogva az alperes alap nélkül panaszolja azt is, hogy a pénz romlásának veszélyét egészen ő viseli.” (Kuria P. VI. 106/926. 1927 január 13-án.)

Az eset tanulságos példája a filozófiai és a jogi felelősség kérdésében alkalmazott oksági fogalom különbözőségének. Jogilag az okozási láncnak azok a szemei, melyek a jogi felelősség szempontjából közömbösek, kiesnek, míg végre olyan tényhez jutunk, amelyik jogi felelősséget állapít meg. A jogi értelemben vett okozás fogalma tehát függ a mindenkori jogrendszertől. A fenti esetben a baleset közvetlen oka az ablaknak a katona hátraesése folytán való bezúródása. Mivel azonban ez a tény, sem nem szándékos, sem nem gondatlan cselekmény, tehát jogilag véletlen, ki-

esik az okozási láncból. Most tehát azt kell kérdeznünk, mi volt ennek a hátraesésnek az oka? A vasut hirtelen megindulása. Mivel a vasutat tárgyi felelősség terheli, gondatlanság nélkül is ez a tény felelősséget megállapítja, tehát jogilag ez a tény tekintendő oknak. Ha hasonló baleset olyan járműnél történt volna, melyet objektív felelősség nem terhel, akkor azt kellett volna továbbnyomoznunk, hogy kinek a gondatlansága okozta a hirtelen indulást?

A kártérítés lejárata kérdésében a Kuria visszatér a jogi elmélet szerint helyes álláspontra, mely szerint a kártérítési követelés a kár felmerültével jár le. A valorizáció első korszakában a bíróságok idegenkedtek a kártérítési követelés felértékelésétől és ezért állították fel azt a teóriát, hogy a kártérítéssel tartozó csak akkor esik késedelembe, mikor a kártérítés összegszerűsége objektíve tisztázva van.

Sz—i.

Eventuális kereseti kérelem. Felperes adásvételi szerződés hatálytalanságát kéri. A felelősségi eljárás során előterjeszti, hogy amennyiben a kérelme teljesíthető nem volna, kéri alperesét, hogy 10 millió korona járadék fizetésére kötelezni. A felelősségi bíróság a kérelmet elutasította. A Kuria az elutasító ítéletet helybenhagyja, „mert a bíróság felperesnek *vagyilagosan* másodszorban előterjesztett kereseti kérelmét *helyesen minősítette keresetváltoztatásnak* és azt arra figyelemmel, hogy a Pp. 494. §-a értelmében a felelősségi eljárás során keresetváltoztatásnak helye nem lehet, eljárási szabálysértés nélkül helyesen utasította el”. (C. V. 6429/1926.) A járadékfizetésre irányuló kérelem minősítését és az abból levont következtetést tévesnek tartom. Az olyan kereseti kérelem u. i., amelyet felperes ezzel a logikai kapcsolattal: „amennyiben pedig elsődlegesen előterjesztett kérelmemet a bíróság elutasítaná, kérem stb.” fűz az elsődleges kérelem mellé, nem vagylagos, hanem eventuális kereseti kérelem. Ilyen kérelmet felperes előterjeszthet mindjárt a keresetben, de előterjeszthet utóbb a tárgyalás során is. Az ilyen kérelem előterjesztése folytán nem áll elő keresetváltoztatás, mert felperes az elsődlegesen előterjesztett kérelmét *fenntartja*, csak hozzáfűzi a másodlagos, eventuális kereseti kérelmet. Azonban eventuális kérelmet a Pp. 189. § 1. bek. és 494. §-ának az új keresetre vonatkozó analógiájára csakis az első fokon és pedig az ítélethozatalt megelőző szóbeli tárgyalás befejezéséig lehet előterjeszteni. Az eventuális kérelmet tehát ezért, és nem keresetváltoztatás okából kellett volna visszautasítani.

A különbség csak nominális. Mert ha *keresetváltoztatás* esete forog fenn, a bíróságnak az eredeti keresetet érdemének vizsgálata nélkül el kell utasítania, minthogy felperes azt nem tartja, a módosított keresetbe pedig nem is megy bele (mint ahogy a jelen esetben tett is); ha azonban a nézetem szerint egyedül helyes minősítést alkalmazza (vagyis az újonnan előterjesztett kérelmet az eredeti kérelemhez fűzött eventuális kérelemnek tekinti), az elsődleges kérelmet, amely változatlanul fennáll, érdemben igenis elbírálja, és csak ha annak nem adhat helyt, tagadhatja meg az eventuális kérelem elbírálását egyedül azzal az indoklással, hogy ennek érdemét pedig nem vizsgálja, mert felperes elkésztett, csak a másodfokon terjesztette elő. Dr. B. I.